

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 19540/2022
04.09.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија Драгане Маринковић, председника већа, Зорице Булајић и Ирене Вуковић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., кога заступа пуномоћник Звонко Џанковић, адвокат из ... и ББ са пребивалиштем у ..., коју заступа пуномоћник Драган Стојковић, адвокат из ..., против туженог Савеза јеврејских општина Србије Београд, кога заступа пуномоћник Небојша Самарџић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости уговора, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3095/22 од 13.07.2022. године, у седници одржаној 04.09.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3095/22 од 13.07.2022. године.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтеви тужилаца за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 1370/18 од 04.03.2022. године, која је исправљена решењем истог суда П 1370/18 од 26.04.2022. године, ставом првим изреке, утврђено је да је уговор о доживотном издржавању оверен у Првом основном суду у Београду, под бројем РЗ 239/14 дана 10.04.2014. године, а који је закључен између сада пок. ВВ као примаоца издржавања и туженог, као даваоца издржавања, ништав. Ставом другим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу АА накнади трошкове парничног поступка у износу од 569.300,00 динара. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужиоца у делу којим је тражена законска затезна камата на трошкове поступка од извршности одлуке до исплате. Ставом четвртим изреке, тужени је обавезан да тужиљи ББ накнади трошкове парничног поступка у износу од 531.800,00 динара. Ставом петим изреке, одбијен је захтев тужиље у делу којим је тражила законску затезну камату на трошкове поступка од пресуђења до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 3095/22 од 13.07.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда у ставовима првом, другом и четвртном изреке. Ставом другим

изреке, одбијени су захтеви тужиоца АА и туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужиоци су поднели одговоре на ревизију са захтевом за накнаду трошкова.

Врховни суд је испитао побјану пресуду, на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 18/20 и 10/23 – други закон) и утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности и на коју се ревизијом указује. Супротно наводима ревизије, суд је у овој парници одлучио о тужбеном захтеву за утврђење ништавости уговора о доживотном издржавању на основу члана 196. Закона о наслеђивању, што спада у судску надлежност у смислу члана 1. ЗПП, па су неосновани наводи ревидента о наведеној битној повреди поступка, указивањем да о сагласности за закључење уговора одлучује надлежни орган старатељства. Нема ни битне повреде поступка из члана 374. став 1. у вези члана 396. став 1. ЗПП, јер је другостепени суд оценио битне жалбене наводе и навео разлоге које је узео у обзир по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тетка тужилаца сада пок. ВВ закључила је уговор о доживотном издржавању, као прималац издржавања са туженим, као даваоцем издржавања, дана 10.04.2014. године, који је оверен у Првом основном суду у Београду под бројем РЗ 239/14. Предмет уговора је издржавање примаоца издржавања које се састојало у финансијској помоћи у износу од 500 евра месечно, с тим да она даваоцу издржавања оставља у својину стан број 3, на првом спрату зграде која се налази у Улици ... број ... у Београду. Приликом закључења наведеног уговора није затражена сагласност од надлежног органа старатељства у смислу члана 196. Закона о наслеђивању. Основним тужбеним захтевом у овој парници тражено је утврђење ништавости наведеног уговора због изостанка сагласности органа старатељства и истакнута су два евентуална тужбена захтева, први за поништај наведеног уговора и други за раскид уговора због неизвршавања уговорних обавеза. Прималац издржавања сада покојна ВВ била је корисник помоћи, као жртва Холокауста и преко туженог је имала обезбеђену геронто домаћицу, пре и након закључења уговора, а тужени је рефундирао трошкове геронто домаћице. Чланови Јеврејске заједнице су долазили два до три пута месечно да је обилазе, посећивали је у болници, доносили поклоне и она је са њима обилазила бање и манастире, а возач туженог је возио у Синагогу и Јеврејску општину. Тужени је својим члановима који су преживели Холокауст, у коју категорију је спадала и сада пок. ВВ, исплаћивао помоћ из фонда који је основан од стране Немачке владе. Тужени је регистрована верска и етничка заједница са својим специфичностима, с обзиром да је Статутом дефинисан делокруг рада, па је између осталог у члану 2. наведено да Савез сарађује са другим верским, етничким, мањинским и хуманитарним организацијама, да су циљеви деловања Савеза према члану 5. и хуманитарни рад у оквиру и ван заједнице на принципима јеврејске солидарности и то преко хуманитарног фонда „Цедака“, те да Савез сагласно члану 35.

Статута чине разне комисије, између осталог и социјална комисија. Тужени је и пре закључења предметног уговора примаоцу издржавања, као свом члану пружао старање у погледу социјалне заштите, као и у вези са хуманитарним питањима, те на тај начин преко својих чланова бринуо и о њеној материјалној ситуацији. Прималац издржавања је преминула ...2017. године, а трошкове сахране су сносили тужиоци.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили основни тужбени захтев и утврдили ништавост предметног уговора о доживотном издржавању, налазећи да је за закључење уговора била потребна сагласност надлежног органа старатељства у смислу члана 196. Закона о наслеђивању, будући да је тужени и пре закључења уговора, примаоцу издржавања, као свом члану пружао разне облике помоћи, старао се у погледу социјалне заштите и у вези са хуманитарним питањима, па иако је регистрован као верска заједница чији делокруг делатности обухвата и хуманитарни рад и социјалну заштиту чланова, спада у круг лица из наведене законске одредбе.

Према члану 194. Закона о наслеђивању, уговором о доживотном издржавању обавезује се прималац издржавања да се после његове смрти на даваоца издржавања пренесе својина тачно одређених ствари или каква друга права, а давалац издржавања се обавезује да га, као накнаду за то, издржава и да се брине о њему до краја његовог живота и да га после смрти сахрани. Прималац издржавања уговором може обухватити само ствари или права постојећа у тренутку закључења уговора. Ако што друго није уговорено, обавеза издржавања нарочито обухвата обезбеђивање становања, хране, одеће и обуће, одговарајућу негу у болести и старости, трошкове лечења и давања за свакодневне уобичајене потребе.

Посебан случај ништавости овог уговора прописан је у члану 196. Закона о наслеђивању, тако да је ништав уговор у коме је давалац издржавања физичко или правно лице које се у оквиру свог занимања, односно делатности и стара о примаоцу издржавања (медицинско особље, болнице, различите агенције и слично), ако претходно за уговор није добијена сагласност надлежног органа старатељства. Овим законским решењем штите се интереси примаоца издржавања од потенцијално несавесног поступања даваоца издржавања и иде у прилог смањењу могућих злоупотреба од стране поменутих лица. Потреба за дозволом надлежног органа старатељства зависи од тога ко се налази у улози даваоца издржавања, при чему појам „старање“ који је употребљен у законској норми не значи да то мора бити главна сврха занимања, или главна делатност правног лица, већ је битно да то физичко или правно лице при обављању занимања, односно делатности долази у контакт не само са социјално угроженим лицима већ и другим грађанима којима је потребан неки вид старања. Зато у лица која подлежу прибављању сагласности, као даваоци издржавања, поред разних облика институционалне и ванинституционалне социјалне и здравствене заштите, хуманитарних институција, спадају и они који воде бригу у неком виду о старим лицима. Битно је да је контакт између уговарача успостављен поводом старања, односно неког вида бриге и помоћи том лицу. Зато су као неосновани оцењени ревизијски наводи туженог о погрешној примени материјалног права, указивањем да наведена законска одредба прописује обавезу прибављања сагласности само у ситуацији када је однос између уговарача заснован искључиво услед делатности даваоца издржавања која се своди на професионално пружање неге, односно да је прималац издржавања користио неку од услуга које потичу од регистроване

делатности даваоца издржавања. Како се наведена законска одредба односи на сва правна лица као даваоце издржавања, која пружају неки вид старања и помоћи без обзира на регистровану делатност („и стара о примаоцу издржавања“), то су без утицаја ревизијски наводи да је тужени тек након седам месеци од закључења предметног уговора добио ограничену лиценцу надлежног министарства 07.11.2014. године, којом је формално испунио услове за регистрацију, као правно лице чија је делатност пружање неге старим и немоћним лицима. Код утврђеног да је и пре закључења предметног уговора о доживотном издржавању, тужени пружао разне видове помоћи и старања сада пок. ВВ, као свом члану, без утицаја су и наводи ревизије да је нематеријална помоћ пружана на добровољној бази чланова, а да је било који вид институционалне помоћи финансиран од стране немачке хуманитарне организације, преко туженог као посредника. С обзиром да је одредбом члана 196. Закона о наслеђивању, регулисан посебан случај ништавости уговора чиме се штите интереси примаоца издржавања од потенцијално несавесног поступања даваоца издржавања, као неосновани су оцењени ревизијски наводи о погрешној примени материјалног права, указивањем на члан 107. став 2. Закона о облигационим односима и да се ради о забрани која је била мањег значаја, а уговор је извршен. Предметни уговор о доживотном издржавању закључен је без претходно добијене сагласности надлежног органа старатељства, што по изричитој наведеној материјално-правној одредби има за последицу ништавост уговора, па су као неосновани оцењени и сви остали ревизијски наводи туженог о погрешној примени материјалног права.

На основу члана 414. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци.

Захтев тужилаца за накнаду трошкова одговора на ревизију је одбијен на основу члана 154. ЗПП, јер то нису били трошкови потребни за вођење ове парнице.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић